

Copyright © Zadužbina Ive Andrića, Milutina Bojića 4, Beograd
(za: Ivo Andrić, „Njegoš kao tragični junak kosovske misli”)
Copyright © ovog izdanje Kontrast izdavaštvo 2024

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Glavni i odgovorni urednik:
Ivan Isailović

Izvršna urednica:
Tamara Sokić

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Dragana Nikolić

Prelom:
Ivan Isailović

Štampa:
F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:
1000

Izdavač:
Kontrast izdavaštvo
Terazije 35, Beograd
info@kontrastizdavastvo.rs
kontrastizdavastvo.rs
www.glif.rs

PETAR II PETROVIĆ NJEKOŠ

GORSKI VIJENAC

*sa esejom Iva Andrića
„Njegoš kao tragični junak kosovske misli”*

KONTRAST
Beograd, 2024.

POSVETA PRAHU OCA SRBIJE

Nek se ovaj vijek gordi nad svijema vjekovima,
on će era biti strašna ljudskijema koljenima.
U nj se osam blizanacah u jedan mah iznjijaše
iz kolevke Belonine, i na zemlji pokazaše:
Napoleon, Karlo, Bliher, knez Velington i Suvorov. 5
Karađorđe, bič tirjanah, i Švarcenberg i Kutuzov.
Arei je, strava zemna, slavom bojnomo njih opio
i zemlju im za poprište, da se bore, naznačio.
Iz grmena velikoga lafu izać trudno nije,
u velikim narodima geniju se gnj'jezdo vije: 10
ovde mu je pogotovu materijal k slavnom djelu
i trijumfa dični v'jenac, da mu krasi glavu smjelu.
Al' heroju topolskome, Karađorđu besmrtnome,
sve prepone na put bjehu, k cilju dospje velikome:
diže narod, krsti zemlju, a varvarske lance sruši, 15
iz mrtvijeh Srba dozva, dunu život srpskoj duši.
Evo tajna besmrtnika: dade Srbu stalne grudi;
od viteštva odviknuta u njim' lafska srca budi.
Faraona istočnoga pred Đorđem se mrznu sile,
Đorđem su se srpske mišce sa viteštvom opojile! 20
Od Đorđa se Stambol trese, krvožedni otac kuge,
sabljom mu se Turci kunu – kletve u njih nema druge.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Da, viteza sustopice tragičeski konac prati:
tvojoj glavi bi suđeno za v'jenac se svoj prodati!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Pokoljenja djela sude, što je čije daju svjema! 25
Na Borise, Vukašine, opšta grmi anatema,
gadno ime Pizonovo ne sm'je kaljat mjesecoslov,
za Egista uprav sliči grom nebesni, sud Orestov.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Nad svijetlim tvojim grobom zloba grdna bljuva tmuše,
al' nebesnu silnu zraku što ć' ugazit tvoje duše? 30
Plačne, grdne pomrčine – mogu l' one svjetlost kriti?
Svjetlosti se one kriju, one će je raspaliti.
Plam će vječno životvorni blistat Srbu tvoje zublje,
sve će sjajnî i čudesnî u vjekove bivati dublje.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zna Dušana rodit Srpka, zna dojiti Obiliće, 35

al' heroje kâ Požarske, divotnike i plemiće,
gle, Srpkinje sada rađu! Blagorodstvom Srpstvo diše!
Bježi, grdna kletvo, s roda – zavjet Srbi ispuniše!

U Beču na Novo ljeto 1847. goda.

Sočinitelj

LICA

VLADIKA DANILO	VUK RASLAPČEVIĆ
IGUMAN STEFAN	VUKOTA MRVALJEVIĆ
SERDAR JANKO ĐURAŠKOVIĆ	VUK TOMANOVIĆ
SERDAR RADONJA	MNOZINA
SERDAR VUKOTA	BOGDAN ĐURAŠKOVIĆ
SERDAR IVAN PETROVIĆ	VUK MIĆUNOVIĆ
KNEZ RADE, <i>brat vladike Danila</i>	VUK MANDUŠIĆ
KNEZ BAJKO	VUK LJEŠEVOSTUPAC
KNEZ ROGAN	POP MIĆO
KNEZ JANKO	SESTRA BATRIĆEVA
KNEZ NIKOLA	HADŽI-ALI MEDOVIĆ, <i>kadija</i>
VOJVODA DRAŠKO	SKENDER-AGA
VOJVODA MILIJA	MUSTAJ-KADIJA
VOJVODA STANKO (<i>Ljubotinjanin</i>)	ARSLAN-AGA MUHADINOVIĆ
VOJVODA BATRIĆ	FERAT ZAČIR, <i>kavazbaša</i>
TOMAŠ MARTINOVIĆ	RIDŽAL OSMAN
OBRAD	JEDNA BABA

LICA KOJA PESNIK NIJE BIO UNEO U SPISAK:

Vuk Marković, jedan Cuca, jedan vojnik, drugi vojnik, svat Crnogorac, svat Turčin, đače, đaci.

SKUPŠTINA UOČI TROJIČINA DNE NA LOVČENU

Gluko doba noći, svak spava.

VLADIKA DANILO (*sam sobom*)

Viđi vraga su sedam binjišah,
su dva mača a su dvije krune,
praunuka Turkova s Koranom;
za njim jata prokletoga kota,
da opuste zemlju svukoliku 5
kâ skakavac što polja opusti!
Francuskoga da ne bi brijega,
aravijsko more sve potopi!
San pakleni okruni Osmana,
darova mu lunu kâ jabuku. 10
Zloga gosta Evropi Orkana!
Vizantija sada nije drugo
no prćija mlade Teodore;
zvijezda je crne sudbe nad njom.
Paleolog poziva Murata 15
da zakopa Grke sa Srbima.
Svoju misli Branković s Gertukom.
Muhamede, to je za Gertuku!
Sjem Azije, đe im je gnjijezdo,
vražje pleme pozoba narode – 20
dan i narod, kako ćuku tica:
Murat Srpsku, a Bajazit Bosnu,
Murat Epir, a Muhamed Grčku,
dva Selima Cipar i Afriku.
Svaki nešto, ne ostade ništa! 25

Strašilo je slušat što se radi!
 Malen svijet za adova žvala,
 ni najest ga, kamoli prejesti!
 Janko brani Vladislava mrtva;
 što ga brani, kad ga ne odbrani? 30
 Skenderbeg je srca Obilića,
 al' umrije tužnim izgnanikom. –
 A ja što ću, ali sa kime ću?
 Malo rukah, malena i snaga,
 jedna slamka među vihorove, 35
 sirak tužni bez nigđe nikoga...
 Moje pleme snom mrtvijem spava,
 suza moja nema roditelja,
 nada mnom je nebo zatvoreno,
 ne prima mi ni plača ni molitve; 40
 u ad mi se svijet pretvorio,
 a svi ljudi pakleni duhovi.
 Crni dane, a crna sudbino!
 O kukavno Srpstvo ugašeno,
 zla nadživjeh tvoja svakolika, 45
 a s najgorim hoću da se borim!
 Da, kad glavu razdrobiš tijelu,
 u mučenju izdišu členovi...
 Kugo ljudska, da te Bog ubije!
 Ali ti je malo pô svijeta 50
 te si svojom zlošću otrovala,
 no si otrov adske svoje duše
 i na ovaj kamen izbljuvala?
 Mala ti je žertva sva Srbija
 od Dunava do mora sinjega? 55
 Na tron sjediš nepravo uzeti,
 ponosiš se skiptrom krvavijem;
 huliš Boga s svetoga oltara,

munar dubi na krst razdrobljeni!
 Ali sjenku što mu šće trovati 60
 te je u zbjeg sobom uniješe
 među gore za vječnu utjehu
 i za spomen roda junačkoga?
 Već je u krv ona prekupata
 stoput tvoju, a stotinu našu! 65
 Viđi posla cara opakoga,
 koga đavo o svačemu uči:
 „Crnu Goru pokorit ne mogu
 ma nikako da je sasvim moja;
 s njima treba ovako raditi...” 70
 Pa im poče demonski mesija
 lažne vjere pružat poslastice.
 Bog vas kleo, pogani izrodi,
 što će turska vjera među nama?
 Kuda ćete s kletvom prađedovskom? 75
 Su čim ćete izać pred Miloša
 i pred druge srpske vitezove,
 koji žive doklen sunca grije? –
 Kad današnju premislim vijeću,
 raspale me užasa plamovi: 80
 isklati se braća među sobom,
 a krvnici, jaki i opaki –
 zatrijeće sjeme u odivu.
 Grdni dane, da te Bog ubije,
 koji si me dao na svijetu! 85
 Čas proklinjem lanski po sto putah
 u koji me Turci ne smakoše,
 da ne varam narodnje nadanje.

*Vuk Mićunović leži blizu vladike; pritajio se kao da spava,
 ali sve čuje divno.*

VUK MIĆUNOVIĆ

Ne, vladiko, ako Boga znadeš! Kakva te je spopala nesreća teno kukaš kao kukavica i topiš se u srpske nesreće? Da li ovo svetkovanje nije na komu si sabrâ Crnogorce da čistimo zemlju od nekrsti?	90
I bez toga ovo nam je slava, na koju se vrsni momci kupe sposobnosti svoje da kušaju, silu mišce i brzinu nogah; strijeljanjem da se nadmašaju i sječenjem u opkladu plećah; da slušaju božju leturđiju i da vode kolo oko crkve; da viteštvom prsa nabrecaju.	95
To je tamjan sveti junacima, to gvozdeni srca u momcima! – Turi takve razgovore crne: ljudi trpe, a žene nariču; nema posla u plaha glavara! Ti nijesi samorana glava: vidiš ove pet stotin momčadi, koje čudo snage i lakoće u njih danas ovđe vidijesmo? Viđашe li kako strijeljaju, ka se grâda vješto izigraše, kako hitro grabljahu kapice?	100
Tek što vučad za majkom pomile, igrajuć se strašne zube svoje već umiju pod grlom ostriti;	105

tek sokolu prvo perje nikne, 120
on ne može više mirovati,
nego svoje razmeće gnijezdo,
grabeć slamku jednu i po jednu
s njom put neba bježi cijućuci.
Sve je ovo nekakva nauka! 125
Bez momčadi ove te su ovđe
šest putah je još ovliko doma;
njina sila, to je tvoja sila.
Dokle Turci sve njih savladaju,
mnoge će se bule ocrniti; 130
borbi našoj kraja biti neće
do istrage turske ali naše. –
Nâda nema pravo ni u koga
do u Boga i u svoje ruke;
nadanje se naše zakopalo 135
na Kosovo u jednu grobnicu.
U dobru je lako dobro biti,
na mucu se poznaju junaci!

*Iznijeli su krste s Lovćena navrh Crkvine, pa su po vrhu
sjeli, gađaju puškama i broje kolika puta koja odjekne.*

SERDAR JANKO ĐURAŠKOVIĆ

Čudne puške, valja mušku glavu!
Svaka naša šest putah odjekne, 140
a džeferdar Tomanović-Vuka
devet putah jednako se čuje.

SERDAR RADONJA

Vidite li čudo, Crnogorci!
Prisukâ sam pedeset godinah,